

Kontakty z Mediami
i Informacja

Trybunał Sprawiedliwości Unii Europejskiej
KOMUNIKAT PRASOWY nr 69/16
Luksemburg, 29 czerwca 2016 r.

Wyrok w sprawie C-486/14
Piotr Kossowski

Można wszcząć kolejne postępowanie przeciwko podejrzanemu w państwie strefy Schengen, jeżeli wcześniejsze postępowanie w innym państwie strefy Schengen zostało umorzone bez przeprowadzenia szczegółowego postępowania przygotowawczego

Nieprzesłuchanie pokrzywdzonego i ewentualnego świadka może wskazywać na brak takiego postępowania przygotowawczego

Prokuratura w Hamburgu (Niemcy) zarzuca Piotrowi Kossowskiemu popełnienie w Hamburgu wymuszenia rozbójniczego. Niemniej jednak Landgericht Hamburg (sąd okręgowy w Hamburgu, Niemcy) odmówił wszczęcia postępowania sądowego, wskazując, że stoi temu na przeszkodzie zasada *ne bis in idem* stosowana w strefie Schengen¹. Zgodnie z tą zasadą nikt nie może być ponownie ścigany i karany za to samo przestępstwo. W rozpatrywanej sprawie w prokuraturze w Kołobrzegu w Polsce, gdzie P. Kossowski został zatrzymany w związku z innym przestępstwem, wszczęto już przeciwko niemu postępowanie przygotowawcze, które zostało prawomocnie umorzone z powodu braku dostatecznie uzasadnionego podejrzenia popełnienia czynu. To postanowienie pochodzące z prokuratury w Kołobrzegu zostało konkretnie uzasadnione tym, że P. Kossowski odmówił składania wyjaśnień, a pokrzywdzony oraz świadek według pogłosek mieszkali w Niemczech, dlatego nie mogli zostać przesłuchani w toku postępowania przygotowawczego, a zatem informacje pokrzywdzonego nie mogły zostać zweryfikowane. W Polsce nie przeprowadzono żadnego bardziej szczegółowego postępowania przygotowawczego.

Hanseatisches Oberlandesgericht Hamburg (wyższy sąd krajowy w Hamburgu, Niemcy), do którego wystąpiła prokuratura w Hamburgu, zwrócił się do Trybunału o uściślenie zakresu zasady *ne bis in idem*. Zmierza on zasadniczo o ustalenia, czy w świetle postanowienia polskiego prokuratora wydanego bez przeprowadzenia szczegółowego postępowania przygotowawczego² należy uważać, że wobec P. Kossowskiego „wydano prawomocny wyrok”³ lub że został on „uniewinniony [...] prawomocnym wyrokiem”⁴, co oznaczałoby, że zasada *ne bis in idem* stoi na przeszkodzie kolejnemu postępowaniu o te same czyny w Niemczech.

W dzisiejszym wyroku Trybunał przypomniał, że celem zasady *ne bis in idem* jest zagwarantowanie osobie, która została skazana i odbyła karę lub ewentualnie została prawomocnie uniewinniona w jednym z państw strefy Schengen, by mogła się przemieszczać wewnątrz strefy Schengen bez obawy, że o te same czyny będzie ścigana w innym państwie strefy Schengen.

Zasada ta nie ma jednak na celu ochrony podejrzanego przed tym, że będzie musiał ewentualnie liczyć się z tym, iż w związku z tymi samymi czynami będzie poszukiwany kolejno w kilku państwach członkowskich.

¹ Zasada ta jest wyrażona w art. 54 Konwencji wykonawczej do Układu z Schengen z dnia 14 czerwca 1985 r. między rządami państw Unii Gospodarczej Beneluksu, Republiki Federalnej Niemiec oraz Republiki Francuskiej w sprawie stopniowego znoszenia kontroli na wspólnych granicach, podpisanej w Schengen (Luksemburg) w dniu 19 czerwca 1990 r. i w art. 50 Karty praw podstawowych Unii Europejskiej.

² Zdaniem Oberlandesgericht niniejsza sprawa różni się w tym względzie od sprawy zakończonej wyrokiem Trybunału z dnia 5 czerwca 2014 r., M (C-398/12).

³ W rozumieniu art. 54 Konwencji wykonawczej do Układu z Schengen.

⁴ W rozumieniu art. 50 karty.

Zastosowanie zasady *ne bis in idem* do postanowienia o umorzeniu postępowania wydanego przez organy wymiaru sprawiedliwości państwa strefy Schengen bez jakiegokolwiek szczegółowej oceny bezprawnego zachowania zarzucanego podejrzanemu stałoby w oczywistej sprzeczności z samym celem obszaru wolności, bezpieczeństwa i sprawiedliwości, jakim jest zwalczanie przestępczości i mogłoby prowadzić do zachwiania wzajemnego zaufania między państwami członkowskimi.

Trybunał orzekł zatem, że postanowienie prokuratora kończące postępowanie karne i umarzające prawomocnie⁵ postępowanie przygotowawcze prowadzone przeciwko osobie (bez nałożenia kary) nie może zostać uznane za prawomocne orzeczenie⁶ dla celów stosowania zasady *ne bis in idem*, jeżeli z uzasadnienia tego postanowienia wynika, że postępowanie zostało umorzone bez przeprowadzenia szczegółowego postępowania przygotowawczego. Nieprzesłuchanie pokrzywdzonego i ewentualnego świadka może wskazywać na brak takiego postępowania przygotowawczego⁷.

UWAGA: Odesłanie prejudycjalne pozwala sądom państw członkowskich, w ramach rozpatrywanego przez nie sporu, zwrócić się do Trybunału z pytaniem o wykładnię prawa Unii lub o ocenę ważności aktu Unii. Trybunał nie rozpoznaje sporu krajowego. Do sądu krajowego należy rozstrzygnięcie sprawy zgodnie z orzeczeniem Trybunału. Orzeczenie to wiąże w ten sam sposób inne sądy krajowe, które spotkają się z podobnym problemem.

Dokument nieoficjalny, sporządzony na użytek mediów, który nie wiąże Trybunału Sprawiedliwości.

[Pełny tekst](#) wyroku znajduje się na stronie internetowej CURIA w dniu ogłoszenia.

Osoba odpowiedzialna za kontakty z mediami: Ireneusz Kolowca ☎ (+352) 4303 2793

⁵ Trybunał zauważył w tej kwestii, że – w prawie polskim – ani możliwość wznowienia postępowania przygotowawczego, gdy ujawnią się nowe istotne fakty, ani możliwość uchylenia postanowienia o umorzeniu postępowania przygotowawczego nie podważają ostatecznego charakteru wygaśnięcia prawa oskarżyciela publicznego do oskarżania.

⁶ W rozumieniu art. 54 Konwencji wykonawczej do Układu z Schengen odczytywanego w świetle art. 50 Karty.

⁷ Ze względu na treść tej odpowiedzi Trybunał uznał, iż nie jest konieczne udzielenie odpowiedzi na inne pytanie Hanseatisches Oberlandesgericht Hamburg, poprzez które sąd ten zmierzał do ustalenia, czy możliwość złożenia przez państwo strefy Schengen, przy ratyfikacji Konwencji wykonawczej do Układu z Schengen, zastrzeżenia umożliwiającego mu niezwiązanie zasadą *ne bis in idem*, jeżeli czyny miały miejsce na jego terytorium (takie zastrzeżenie złożyły Niemcy), nadal obowiązuje w świetle Karty praw podstawowych.